

METKAN TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEET

Johdanto

Turvallisemman tilan periaatteet ohjeistavat käytännön toimiin syrjinnän, häirinnän ja epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisemiseksi. Periaatteisiin on listattu valintoja, jotka meistä jokaisen tulee tehdä varmistaakseen kaikkien turvallisen osallistumisen.

Kokemus turvallisuudesta on subjektiivinen ja tarpeet yksilöllisiä. Tilan nimeäminen turvallisemmaksi ei tee siitä turvallista, vaan vaatii aktiivista toimintaa kaikilta osallistujilta. Häirinnän tunnistaa yleensä siitä, että se luo jollain tapaa halventavan, nöyryyttävän, uhkaavan, vihamielisen tai hyökkäävän ilmapiirin. Jokainen kokee häirinnän eri tavalla, eikä ole yksiselitteistä tapaa määritellä henkilön kokemuksia. Toiselle esimerkiksi viitsi voi olla harmiton ja hauska, kun toinen kokee sen loukkaavana itseään tai muita kohtaan. Tämän vuoksi toisen kokemuksia ja tunteita ei tule kyseenalaistaa.

Suomalainen alkoholikulttuuri näkyy toisinaan myös METKAN tapahtumien ja toiminnan yhteydessä. Se voi olla painostavaa, erityisesti henkilöille, jotka eivät käytä alkoholia. Ratkaisut alkoholin käytön suhteen ovat aina henkilön oma valinta, eikä valintaa tule kyseenalaistaa. Henkilökohtaisia valintoja alkoholin käytön suhteen kannattaa kuitenkin tarkastella, sillä alkoholin vaikutuksen alaisena ylilyöntejä tapahtuu helpommin. Päihtymys ei ole syy huonolle käytökselle, eikä poista tekijän vastuuta häirintätilanteissa.

Häirintää voi olla vaikeampi tunnistaa silloin, kun se ei ole räikeää. Häirinnän aiheuttamat epämiellyttävät tunteet ja tajuaminen tilanteesta voivatkin nousta pintaan myös pitkään häirintätilanteen jälkeen. Nuo tunteet ja kokemus ovat silti aiheellisia. Jos et ole varma oliko tilanne asiaton, tai oliko oma epä mukava olo aiheellinen, kannattaa siitä keskustella häirintäyhdyshenkilön kanssa.

METKalla on kaksi häirintäyhdyshenkilöä ja kaikkiin METKAN tapahtumiin on aina nimetty häirintäyhdyshenkilöt. METKAN kanssa yhteistyössä olevat opiskelijayhdistykset sitoutuvat myös järjestämään tapahtumiinsa koulutetut häirintäyhdyshenkilöt.

METKAN toimintaan osallistuvien on sitouduttava turvallisemman tilan periaatteisiin.

Turvallisemman tilan periaatteet

Ota puheeksi

- Itsestäänselvyyksiä ei ole olemassa. Sanoita ohjeet ääneen yhteisesti, jotta kaikki tietävät samat asiat.
- Jos olet epävarma, kysy. Vastaa toisten kysymyksiin asiallisesti.

Ole avoin

- Kohtaa uudet aiheet ja henkilöt ennakkoluulottomasti, ota jokainen vastaantuleva asia ja tilanne mahdollisuutena oppia uutta ja kehittyä.
- Vältä oletuksia esimerkiksi seksuaalisuudesta, sukupuolesta, kansallisuudesta, etnisyydestä, uskonnosta, arvoista, sosioekonomisesta taustasta, terveydestä tai toimintakyvystä. Emme tiedä toisten taustoja.

Osoite

Myllypurontie 1
00920 Helsinki

Nettisivut

metkaweb.fi
zonesports.fi

Sähköposti

metka@metkaweb.fi
info@zonesports.fi
etunimi.sukunimi@metkaweb.fi

Y-tunnus

2165831-1
Kotipaikka
Helsinki

- Jos oletat, olet moninaisuutta. Meillä kaikilla on ennakkooletuksia ja -oletuksia, joita tulee pyrkiä tunnistamaan itsessään.

Kunnioita

- Kunnioita toisten rajoja – fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia. Tarkastele myös omia rajojasi.
- Kunnioita jokaisen itsemäärittelyoikeutta.
- Älä pilkkaa, ivaa, halvenna, sysää syrjään tai nolaa ketään puheillasi, käytökselläsi tai teoillasi.
- Pitäydy arvostelusta, juoruilusta ja stereotyyppien ylläpitämisestä.
- Anna toisille tilaa ja mahdollisuus osallistua keskusteluun: älä jyrää muiden mielipiteitä. Puhu yhdenvertaisuutta edistävästi.
- Kunnioita toisten yksityisyyttä ja käsittele arkoja aiheita kunnioittavasti.
- Toimi kunnioittavasti myös sosiaalisessa mediassa.
- Älä kosketa ilman lupaa. Älä kommentoi toisten kehoja tai ulkonäköä. Älä häiritse tuijottamalla. Pyydä lupa kuvaamiselle tai äänittämiselle sekä tallenteiden julkaisemiselle.

Toimi, jos havaitset häirintää

- Ota vastuuta myös muiden kokemuksesta, hyvä ilmapiiri on kaikkien vastuulla. Pyydä anteeksi, jos olet loukannut tahallisesti tai tahattomasti muita. Jos huomaat syrjintää tai häirintää, älä jää sivustakatsojaksi. Puutu tilanteeseen tai ota yhteys häirintäyhdyshenkilöön.
- Puutu havaitsemaamme epäasialliseen käytökseen auttamalla käytöksen kohteeksi joutunutta. Voit myös keskeyttää tilanteen rauhallisesti sanomalla tekijälle esimerkiksi "Tuo mitä sanot/teet, tuntuu loukkaavalta." tai kyseenalaistamalla hänen toimintansa esimerkiksi kysymällä: "Miksi teet noin?"
- Kuuntele, kannusta ja rohkaise. Varmista, että teon kohteeksi joutunut ei jää yksin asian kanssa.
- Ei tarkoittaa ei. Lopeta tai muuta käytöstäsi, jos toinen niin pyytää tai muutoin viestii.
- Ilmoita tapahtuneesta henkilökunnalle tai häirintäyhdyshenkilölle. Fyysistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa ilmoita tapahtuneesta välittömästi järjestyksenvalvojille tai tarvittaessa soita hätänumeroon 112.

Toimi, jos koet häirintää

- Sinulla on oikeus pyytää tekijää lopettamaan käytöksensä. Ilmaise ettet hyväksy toimintaa ja pyydä lopettamaan se. Kirjaa muistiin mitä, milloin ja missä on tapahtunut.
- Poistu halutessasi tilanteesta. Jokaisella on siihen oikeus.
- Jos pystyt, pyydä apua muilta paikalla olevilta, henkilökunnalta tai häirintäyhdyshenkilöltä.
- Ilmoita asiasta opiskelijakunta METKAN tai opiskelijajyhdistyksen häirintäyhdyshenkilölle. Metropoliaassa ei ole tutkintoihin nimettyjä häirintäyhdyshenkilöitä. Häirintätilanteiden jatkokäsittely alkaa vain häirintää kokeneen luvalla.
- Häirintäyhdyshenkilö ottaa tarvittaessa yhteyttä osaamisaluepäällikköön, mikäli häirintä on tapahtunut opintoihin liittyvässä toiminnassa.
- Häirintätilanteiden jatkokäsittelyssä pyritään yhdessä löytämään ratkaisu, sovitaan seurannasta ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä.
- Halutessasi voit ottaa yhteyttä opiskelijahyvinvointipalveluihin ja/tai oppilaitospappeihin tilanteen synnyttämien ajatusten ja tunteiden jäsentämiseksi ja tuen saamiseksi. Saat häirintäyhdyshenkilöltä halutessasi tietoa myös muista tukipalveluista.

Opi virheistä

- Erehtyminen ja oppiminen on sallittua.

Osoite

Myllypurontie 1
00920 Helsinki

Nettisivut

metkaweb.fi
zonesports.fi

Sähköposti

metka@metkaweb.fi
info@zonesports.fi
etunimi.sukunimi@metkaweb.fi

Y-tunnus

2165831-1
Kotipaikka
Helsinki

- Ota vastuu virheistäsi pyytämällä anteeksi ja tarvittaessa muuttamalla toimintatapojasi. Meistä jokainen tekee joskus virheitä ja saattaa rikkoa myös tahattomasti turvallisemman tilan periaatteita.
- Jokaisella on oikeus omiin yksilöllisiin rajoihinsa. Ihmiset suhtautuvat erilaiseen käyttäytymiseen eri tavoin.

Epäasiallisen käytöksen muotoja

Sopivan ja sopimattoman käyttäytymisen rajaa voi välillä olla vaikea tunnistaa, koska ihmiset kokevat asioita ja tilanteita eri tavalla ja rajan määrittelee viime kädessä epäasiallista kohtelua kokenut yksilö. Tämän vuoksi oma kokemus tulee nostaa esiin, jotta toinen voi tulla tietoiseksi, mikä hänen käytöksessään koettiin loukkaavaksi, ja jotta hän voi siten myös muuttaa käyttäytymistään. Epäasiallisella kohtelulla tarkoitetaan sellaista käyttäytymistä, jota ei voida pitää yleisen hyvän tavan mukaisena. Epäasiallisen kohtelun muotoja ovat esimerkiksi:

Kiusaaminen

Kiusaaminen on toisen ihmisen toistuvaa loukkaavaa, huonoa kohtelua, hyvän tavan vastaisia tekoja tai käyttäytymistä. Kiusaamista on esimerkiksi nöyryyttäminen, loukkaaminen tai aiheeton arvostelu, sosiaalinen ulkopuolelle sulkeminen, perättömien juurujen levittäminen, henkinen ja ruumiillinen väkivalta tai sillä uhkaaminen.

Kiusaamista ei ole se, että opintoihin liittyvistä päätöksistä tai tulkinnoista syntyy ristiriitoja, opiskeluun liittyviä ongelmatilanteita käsitellään työ- tai opiskeluyhteisössä, puututaan perustellusti epäasialliseen käytökseen tai ryhdytään perusteltuihin, ammattikorkeakoululain mukaisiin kurinpidollisiin toimenpiteisiin, esim. varoituksen antamiseen.

Syrjintä

Syrjinnän edellytyksenä on, että henkilöä on kohdeltu vertailukelpoisessa tilanteessa huonommin kuin toisia yhden tai useamman henkilökohtaisen ominaisuuden takia. Ketään ei saa syrjiä kansallisen tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, toimintarajoitteen, uskonnon, ammattiyhdistystoiminnan, vakaumuksen ja poliittisen toiminnan, mielipiteen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Välillinen syrjintä tarkoittaa sitä, että näennäisesti neutraali säännös tai toimintatapa saattaa tietyt henkilöt muihin nähden epäedulliseen asemaan.

Häirintä

Häirintää on kaikki sellainen ei-toivottu toiminta, joka voi jatkuessaan vaikuttaa häirintää kokeneen hyvinvoinnin kokemukseen heikentävästi. Häirintä on henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, halventava tai hyökkäävä ilmapiiri. Esimerkiksi rasistiset vitsit tai seksuaalivähemmistöön kuuluvan työ- tai opiskelukaverin nimittely ovat esimerkkejä häirinnästä.

Häirintää on myös toistuva uhkailu, pelottelu, ilkeät ja vihjailevat viestit, toistuvat väheksyvät ja pilkkaavat puheet, toistuva opiskelun jatkuva perusteeton arvostelu ja vaikeuttaminen, maineen tai aseman toistuva kyseenalaistaminen tai opiskeluyhteisöstä eristäminen.

Osoite

Myllypurontie 1
00920 Helsinki

Nettisivut

metkaweb.fi
zonesports.fi

Sähköposti

metka@metkaweb.fi
info@zonesports.fi
etunimi.sukunimi@metkaweb.fi

Y-tunnus

2165831-1
Kotipaikka
Helsinki

Seksuaalinen häirintä tarkoittaa sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan ei-toivottua seksuaalissävyytteistä käytöstä. Seksuaalista häirintää on esimerkiksi vihjailu, koskettelu, kaksimieliset huomautukset, ehdottelu, seksuaalisesti latautuneet kommentit ja viestit. Lisäksi seksuaalista häirintää ovat tilanteet, joissa henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukataan. Myös romanttisesti tarkoitettut puheet ja eleet, jotka jatkuvat, vaikka toinen on ilmaissut, ettei niitä halua, ovat seksuaalista häirintää. Vakavimpia laittomia seksuaalisen häirinnän muotoja ovat raiskaus ja sen yritys.

Häirintä sosiaalisessa mediassa tarkoittaa henkilöön tai hänen lähipiiriinsä kohdistuvaa uhkailua tai väriin tietojen levittämistä henkilöstä tai hänen työstään tai opiskelustaan. Se voi tarkoittaa myös aiheutonta arvostelua tai opiskelutyön väheksymistä tai sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, etnisyyteen tai muuhun henkilökohtaiseen ominaisuuteen liittyvää häirintää sosiaalisen median alustoilla.

Vihapuheen tavoitteena on usein sulkea tietyt ihmiset tai ihmisryhmät julkisen keskustelun ulkopuolelle. Vihapuheessa väärin esitettyjä faktoja tai esitellään niitä valikoiden sekä luodaan viholliskuvia ja me-muut -asetelmaa. Vihapuhe ei ole vastavuoroista, eikä sen ole tarkoitus pyrkiä totuuteen tai perustella esitettyjä väitteitä. Vihapuhe voi olla myös yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolaisissa kiellettyä häirintää ja voi täyttää myös rikoksen tunnusmerkistön.

Maalittaminen on työhön liittyvää järjestelmällistä häirintää. Maalittamisessa on usein kysymys järjestelmällisestä toiminnasta, jossa maalittamisen kohteena olevaa henkilöä mustamaalataan eri tavoin tarkoituksena, että näin voitaisiin vaikuttaa epäasiallisesti kohdehenkilön toimintaan.

Vainoaminen tarkoittaa ei-toivottuja jatkuvia yhteydenottoja, uhkailua, seuraamista, tarkkailua tai vastaavaa häirintää. Laittomassa uhkauksessa kysymys on siitä, että kohdetta uhataan siten, että tällä on syytä pelätä oman tai läheisensä turvallisuuden tai omaisuuden puolesta. Uhkailu voi tapahtua puhelimitse, suullisesti, sähköpostitse tai kirjallisesti. Olennaista on, että uhkaukset ovat sellaisia, jotka aiheuttavat todellista pelkoa toteutumisesta. Uhkauksiin liittyy usein väkivallalla tai omaisuuden rikkomisella ja tuhoamisella pelottelu.

Vallan väärinkäyttö

Vallan väärinkäytöstä on tietyllä tavalla kyse kaikissa epäasiallisen kohtelun muodoissa. Vallan negatiiviset käyttötavat perustuvat olemassa oleville ja epätasa-arvoa luoville rakenteille. Näitä ovat esimerkiksi näkymättömäksi tai naurunalaiseksi tekeminen, tiedon salaaminen tai puutteellisen tai väärän tiedon antaminen, häpeän ja syyllisyyden herättäminen tai yritys sulkea tiettyjä henkilöitä käsiteltävien asioiden ulkopuolelle väärin perustein.

Lähteet

- [SAMOKin Code of Conduct ja Turvallisemman tilan periaatteet](#)
- [OLL: Turvallisempi tila korkeakoululiikunnassa](#)
- [Toimintamalli epäasiallisen kohtelun ja häirinnän tilanteisiin Metropolissa](#)